

گفت و گو با
مجید ابراهیم زاده
کارگردان نمایش
«کافه نادری»

چهره‌ها الزاماً ضامن فروش یک تئاتر نیستند

نمی‌گیرد. در نتیجه تئاترهایی که چهره ندارند اما از نظر هنری آثار قابل قبولی هستند، فرصت کمتری پیدا می‌کنند.

کارگردان «کافه نادری» تأکید کرد: تجربه نشان داده که چهره‌ها نیز الزاماً ضامن فروش یک تئاتر نیستند. سؤال این است که چرا باید موفقیت یک اثر را فقط با میزان فروش آن بسنجیم؟ امروز تولیدات پرهزینه و بلاک‌باستری با حضور چهره‌ها شکل می‌گیرند و گاهی دستمزدهای نجومی پرداخت می‌شود، در حالی که برخی از این آثار حتی توجیه اقتصادی ندارند. با سرمایه‌ای که برای یکی از این تئاترهای پرهزینه صرف می‌شود، شاید بتوان ۲۰ یا حتی ۵۰ تئاتر مستقل و قابل قبول تولید کرد؛ آثاری که ایده‌های تازه و استعداد‌های جدید دارند و می‌توانند مخاطب خودشان را پیدا کنند. این مسئله را ما در «کافه نادری» تجربه کردیم. تهیه‌کننده‌هایی بودند که از کار خوششان آمد اما چون تضمینی برای فروش وجود نداشت، حاضر به سرمایه‌گذاری نشدند. بعضی تهیه‌کننده‌ها نیز تصور دقیقی از تولید تئاتر ندارند و صرفاً فکر می‌کنند سرمایه‌گذاری مالی، تمام وظیفه تهیه‌کنندگی است. حتی برخی در همان جلسه اول می‌پرسند سالن را کجا قرارداد بسته‌اید و منتظرند گروه سالن را تأمین کند تا آنها وارد کار شوند. این مشکلات فقط مربوط به «کافه نادری» نیست و بسیاری از گروه‌های مستقل با آن مواجه هستند.

ابراهیم‌زاده در پایان درباره انتخاب یک بستر تاریخی برای نمایش گفت: ما در «کافه نادری» با وجود تمام مشکلات، ریسک کردیم و سرمایه گذاشتیم تا بخشی از تاریخی را که احساس می‌کنیم گم شده، دوباره به میان مخاطب بیاوریم. هرچقدر هم منابع در اختیار داشته باشیم، باز نمی‌توانیم درباره یک دوره تاریخی ادعا کنیم که روایت کاملاً دقیقی ارائه داده‌ایم. کار هنرمند روایت تاریخ نیست، بلکه قصه‌گویی است. هنرمند در دل تاریخ قصه‌ای را روایت می‌کند و الزاماً قرار نیست روایت دقیق و مستندی از آن دوره ارائه دهد. ما نیز براساس تحقیقاتی که داشتیم تلاش کردیم روایت‌مان جانبدارانه نباشد و بیشتر به عنوان یک نظاره‌گر و از جایگاه سوم شخص به این دوره نگاه کنیم. فکر می‌کنیم قصه‌گویی در یک بستر تاریخی و خاطره‌بازی با آن دوره برای مخاطب جذاب است. حدود ۱۰ اجرای نخست نمایش نیز این موضوع را به ما نشان داده و بازخورد مخاطبان بیانگر این است که این شیوه روایت توانسته با آنها ارتباط برقرار کند.

مهر

میزانسن کار پیچیده‌ای نداشتیم. از ابتدا با حمیدرضا منجر طراح صحنه، دکور را مشخص کردیم و بازیگران تقریباً می‌دانستند با چه فضایی مواجه خواهند شد. چون فضا رالی بود، تلاش نکردیم پیچیدگی زیادی در میزانسن‌ها ایجاد کنیم. تنها صحنه پایانی شرایط متفاوتی داشت و بارها تمرین شد. براساس بازخوردهایی که گرفته‌ایم، پایان‌بندی فضای صحنه آخر مورد توجه مخاطبان قرار گرفته است. از آنجا که قرار بود نمایش در سالن‌های مختلف اجرا شود، ورود و خروج‌ها و میزانسن‌ها نیز چندین بار متناسب با هر سالن تغییر کرد تا در نهایت با تالار حافظ هماهنگ شد.

این کارگردان درباره ضرورت تولید تئاتر در شرایط مختلف اجتماعی عنوان کرد: تولید تئاتر در هر دوره و هر موقعیتی باید انجام شود. تئاتر یکی از فرهنگی‌ترین بخش‌های هنر است و شاید تنها جایی باشد که امکان بیشتری برای بیان حرف‌ها، فرهنگ‌سازی و تأثیرگذاری مستقیم بر مخاطب دارد. به همین دلیل تعطیلی برای تئاتر معنا ندارد و نباید متوقف شود. تئاتر به دلیل زنده بودن و نزدیک بودن به مخاطب، تأثیرگذاری عمیقی دارد. شاید چنین ارتباط مستقیمی در سینما، ادبیات یا موسیقی به این شکل وجود نداشته باشد. در تئاتر کارگردان و نویسنده هر شب مخاطب را می‌بینند، با او ارتباط دارند و می‌توانند بازخورد و تأثیری را که اثر بر او گذاشته است، مشاهده کنند. همین موضوع اهمیت تولید تئاتر در شرایط مختلف را نشان می‌دهد.

ابراهیم‌زاده درباره مشکلات تولید «کافه نادری» و تئاتر مستقل بیان کرد: من تا امروز به هیچ عنوان با سلبریتی کار نکرده‌ام. یکی از اصلی‌ترین چالش‌های تولید تئاتر این است که در مرحله اول، به جای سنجش کیفیت اثر به عنوان یک اثر هنری، منابع مالی و میزان فروش آن مورد توجه قرار می‌گیرد. حتی در سالن‌های دولتی که برای تولید و اجرای تئاتر بودجه مشخص دارند، این نگاه دیده می‌شود. در سالن‌های خصوصی که هزینه‌هایی دارند و باید آن را جبران کنند شاید این مسئله قابل درک باشد، اما در سالن‌های دولتی نیز گاهی کیفیت هنری اثر در اولویت قرار

مجید ابراهیم‌زاده کارگردان نمایش «کافه نادری» که این شب‌ها در تالار حافظ روی صحنه است، در گفتگو با خبرنگار مهر درباره فضای داستانی نمایش گفت: «کافه نادری» در روزهای پراشتاب منتهی به کودتای ۲۸ مرداد شاهد شکل‌گیری یک رابطه عاشقانه میان صادق و نازلی است؛ رابطه‌ای که اتفاقات سیاسی و به‌طور مستقیم کودتا بر آن و بر زندگی آدم‌های کافه نادری تأثیر می‌گذارد. شخصیت‌های نمایش آدم‌هایی معمولی هستند که خودشان را جدا از سیاست تصور می‌کنند اما سیاست به شکل مستقیم بر زندگی آنها اثر می‌گذارد و هرکدام می‌توانند نمادی از یک قشر، تفکر یا موجودیت در جامعه باشند.

وی درباره شرایط تولید نمایش بیان کرد: شروع «کافه نادری» با جنگ بود. خرداد سال گذشته، همزمان با اولین روزهای جنگ، نخستین دورخوانی نمایش را انجام دادیم. بعد از دورخوانی صدای بمب و موشک را در تهران می‌شنیدیم و تمرین‌های ما در همان شرایط آغاز شد. طبیعی بود که اتفاقات روی روند تولید اثر تأثیر بگذارد و چندین بار به دلیل جنگ کار را تعطیل کردیم. ابراهیم‌زاده ادامه داد: قرار بود در دی اجرا برویم اما به دلیل نامناسب بودن شرایط نتوانستیم. بعد از تعطیلی تئاتر، زمانی که دوباره فعالیت‌ها داشت شکل می‌گرفت، جنگ اتفاق افتاد و باز هم اجرای ما به تعویق افتاد. بعد از جنگ، در شرایطی که احتمال می‌دادیم دوباره اوضاع نامناسب شود، تمرین‌ها را از سر گرفتیم تا در صورت ایجاد ثبات بتوانیم اجرا برویم. خوش‌شانسی «کافه نادری» این بود که باکس مناسبی در تالار حافظ به آن اختصاص پیدا کرد. با اعضای گروه مشورت کردیم و همه به این نتیجه رسیدیم که در این دوره اجرا برویم. تالار حافظ نیز با ما همکاری کرد و قرارداد حمایتی بست و همین مسئله باعث شد بتوانیم کار را روی صحنه ببریم.

کارگردان «کافه نادری» درباره شیوه کارگردانی و دشواری‌های تولید این اثر اظهار کرد: نمایش ۱۱ کاراکتر دارد که براساس تجربه‌های قبلی من، هرکدام به شکلی در قصه قرار گرفته‌اند که نمی‌توان آنها را حذف کرد. بنابراین جمع کردن یک گروه ۱۱ نفره در کنار گروه موسیقی کار دشواری بود. گروه موسیقی ابتدا کوچک‌تر بود اما نزدیک اجرا، گروه بزرگ‌تری شکل گرفت و اعضای گروه موسیقی تقریباً ۳ هفته قبل از اجرا توانستند کار را به مرحله اجرا برسانند. از طرف دیگر، تمرین ۱۱ بازیگر در پلاتو و بعد انتقال آنها به یک سالن بزرگ‌تر، نیازمند زمان و تمرین زیادی بود تا بازیگران بتوانند خودشان را با میزانسن‌ها و فضای جدید هماهنگ کنند. به دلیل اینکه فضای نمایش کافه است، از نظر

انیمیشن سفینه رجبات

کارگردان هادی محمدیان تهیه‌کننده محمد همدانی
به زودی در سینماهای سراسر کشور

SKY
FRAME

